

Сборник съдебна практика

Дело C-514/16

Isabel Maria Pinheiro Vieira Rodrigues de Andrade
и
Fausto da Silva Rodrigues de Andrade
срещу
José Manuel Proença Salvador и др.

(Преюдициално запитване,
отправено от Tribunal da Relação de Guimarães)

„Преюдициално запитване — Задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства — Директива 72/166/ЕИО — Член 3, параграф 1 — Понятието „използване на превозни средства“ — Произшествие в земеделско стопанство — Произшествие, в което е участвал селскостопански трактор, който не се е движел, но е бил с включен двигател, за да задвижва помпа за пръскане с хербицид“

Резюме — Решение на Съда (голям състав) от 28 ноември 2017 г.

1. *Сближаване на законодателствата — Застраховка „Гражданска отговорност“ за моторни превозни средства — Директива 72/166 — Понятието „превозно средство“ — Трактор — Включване — Значение на земеделското му предназначение — Липса*
(член 1, точка 1 от Директива 72/166 на Съвета)
2. *Сближаване на законодателствата — Застраховка „Гражданска отговорност“ за моторни превозни средства — Директива 72/166 — Понятието „използване на превозни средства“ — Самостоятелно тълкуване*
(член 3, параграф 1 от Директива 72/166 на Съвета и Директива 84/5 на Съвета)
3. *Сближаване на законодателствата — Застраховка „Гражданска отговорност“ за моторни превозни средства — Директива 72/166 — Понятието „използване на превозни средства“ — Използване на превозно средство в съответствие с обичайната му функция — Превозно средство, което не се е движело към момента на настъпване на произшествието — Обстоятелство, което само по себе си не изключва възможността превозното средство да е използвано като средство за транспорт*
(член 1, точка 1 и член 3, параграф 1 от Директива 72/166 на Съвета)

4. *Сближаване на законодателствата — Застраховка „Гражданска отговорност“ за моторни превозни средства — Директива 72/166 — Понятието „използване на превозни средства“ — Произшествие, в което е участвал трактор, който не се е движел, но е бил с включен двигател, за да задвижва помпа за пръскане с хербицид — Изключване — Проверка от страна на националната юрисдикция*

(член 3, параграф 1 от Директива 72/166 на Съвета)

1. Вж. текста на решението.

(вж. т. 28 и 29)

2. Що се отнася до понятието „използване на превозни средства“ по смисъла на член 3, параграф 1 от тази директива, следва да се припомни, че то не може да се остави на преценката на всяка държава членка, а е самостоятелно понятие на правото на Съюза, което трябва да се тълкува с оглед по-конкретно на контекста на тази разпоредба и на целите на правната уредба, от която тя е част (вж. в този смисъл решение от 4 септември 2014 г., Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, т. 41 и 42). От преамбюла на тази директива и от Втора директива 84/5/ЕИО на Съвета от 30 декември 1983 година относно сближаването на законодателствата на държавите членки, свързани със застраховките гражданска отговорност при използването на моторни превозни средства (МПС) (ОВ L 8, 1984 г., стр. 17; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 104), е видно, че тези директиви целят, от една страна, да осигурят свободното движение както на превозните средства с обичайно домуване на територията на Съюза, така и на лицата, които се намират в тях, и от друга страна, да гарантират на пострадалите от произшествия, причинени от тези превозни средства, сходно третиране, независимо от това къде на територията на Съюза е настъпило произшествието (вж. в този смисъл решения от 9 юни 2011 г., Ambrósio Lavrador и Olival Ferreira Bonifácio, C-409/09, EU:C:2011:371, т. 23, от 23 октомври 2012 г., Marques Almeida, C-300/10, EU:C:2012:656, т. 26 и от 4 септември 2014 г., Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, т. 50).

Освен това развитието на правната уредба на Съюза в областта на задължителното застраховане показва, че тази цел за защита на пострадалите при произшествия, предизвикани от тези превозни средства, винаги и все по-настойчиво е преследвана от законодателя на Съюза (вж. в този смисъл решение от 4 септември 2014 г., Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, т. 52—55).

(вж. т. 31—33)

3. В този контекст Съдът постановява по същество, че член 3, параграф 1 от Първа директива трябва да се тълкува в смисъл, че съдържащото се в него понятие „използване на превозни средства“ не обхваща само хипотезите на движение по пътищата, тоест на движение по обществената пътна мрежа, а и всяко използване на превозното средство в съответствие с обичайната му функция (вж. в този смисъл решение от 4 септември 2014 г., Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, т. 59).

От горните съображения следва, от една страна, че обхватът на понятието „използване на превозни средства“ не зависи от характеристиките на терена, на който се използва моторното превозно средство.

От друга страна, важно е да се подчертае, че моторните превозни средства по член 1, точка 1 от Първа директива независимо от характеристиките им обикновено служат като средство за транспорт. Следователно понятието „използване на превозни средства“ по смисъла на член 3, параграф 1 от тази директива обхваща всяко използване на превозно средство като средство за транспорт.

В това отношение фактът, че участвалото в произшествието превозно средство не се е движело към момента на настъпване на произшествието, сам по себе си не изключва възможността използването на това превозно средство към този момент да е съобразно функцията му на средство за транспорт и съответно да попада в обхвата на понятието „използване на превозни средства“ по смисъла на член 3, параграф 1 от Първа директива. Освен това въпросът дали двигателят му е бил включен или не към момента на настъпване на произшествието, не е определящ в това отношение.

Що се отнася обаче до превозни средства, които като процесния трактор могат освен като средство за транспорт, каквото е обичайното им предназначение, да бъдат използвани при определени обстоятелства и като работни машини, е важно да се прецени дали при настъпването на произшествие, в което е участвало такова превозно средство, последното е било използвано преди всичко като средство за транспорт, в който случай използването му може да бъде обхванато от понятието „използване на превозни средства“ по смисъла на член 3, параграф 1 от Първа директива, или като работна машина, в който случай използването му не би могло да бъде обхванато от това понятие.

(вж. т. 34, 35 и 37—40)

4. Член 3, параграф 1 от Директива 72/166/ЕИО на Съвета от 24 април 1972 година относно сближаване на законодателствата на държавите членки относно застраховката „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства и за прилагане на задължението за сключване на такава застраховка трябва да се тълкува в смисъл, че съдържащото се в тази разпоредба понятие „използване на превозни средства“ не обхваща случая, в който селскостопански трактор е участвал в произшествие и основната му функция към момента на настъпване на това произшествие не е била да служи като средство за транспорт, а да генерира, като работна машина, двигателната сила, необходима за задвижване на помпата на хербицидна пръскачка.

Затова подобно използване, освен ако запитващата юрисдикция не установи друго, се свързва преди всичко с функцията на този трактор на работна машина, а не на средство за транспорт и съответно не попада в обхвата на понятието „използване на превозни средства“ по смисъла на член 3, параграф 1 от Първа директива.

(вж. т. 41 и 42 и диспозитива)